

Al tron més elevat del món: Compagnon llegeix Montaigne

WIKIMEDIA COMMONS

JOAN GARÍ

En els últims anys han sovintejat les lectures aplicades de Michel de Montaigne. A mesura que ens endinsem en el segle XXI, el solitari de Saint-Michel es revela –i en companyia de Shakespeare: el vell Will no deixa mai d'estar d'actualitat– com el clàssic essencial d'aquesta estranya època que ens ha tocat viure. Les lectures aplicades es podrien entendre com la versió culta dels llibres d'autoajuda, si això no les desmereix en excés. Al capdavall, si Plató pot ser més eficaç que el Prozac, Montaigne pot fer l'efecte d'un vàlium, sobretot si prenem la precaució de no barrejar-lo amb alcohol...

How to live: a life of Montaigne, de Sarah Bakewell (*Cómo vivir. Una vida con Montaigne*, Ariel, 2011), podria ser l'exemple paradigmàtic dels llibres a què faig referència. La se-

nyora –o senyoreta– Bakewell, al capdavall, es limita a observar que “la idea d'escriure sobre un mateix”, tan en voga en l'oceà dels blogs, tuits, tubes, spaces, faces, webs i pods, no va existir a la pràctica fins que Montaigne no la va inaugurar. Fins i tot va haver d'inventar la paraula per definir la nova mena de llibre que havia fabricat: *essais*. Disortadament, avui dia la paraula *assai* sembla un reclam per a provocar l'allunyament ràpid dels lectors. A còpia de considerar-hi qualsevol cosa que no és ni una novel·la, ni un poemari ni un text teatral, hem poblat el món d'*assajos* que no tenen res a veure amb la literatura, criatures plumbies i contrafetes, refregits de tesis doctorals, memorials de greuges contra les belles lletres... amb cites a peu de pàgina!

Contra tot això, i contra el mal de viure, Bakewell proposa tornar a l'escriptura de Montaigne, a la seua tolerància, a la seua introspecció,

al seu escepticisme. *How to live* va ser un èxit internacional i va revifar l'interès per una obra que, en realitat, mai havia deixat de fascinar.

Qui ha visitat la torre de Michel de Montaigne a la petita vila que porta el seu nom, al Perigord, no oblidarà mai l'experiència. Per sort, el lloc és ben difícil de trobar, com va explicar amb un divertit enuig Jorge Edwards a *La muerte de Montaigne* (Tusquets, 2011) i ho puc corroborar jo mateix. Certs territoris de l'ànima convé que siguin secrets per a què conserven la seua puresa. Allí es poden contemplar encara les bigues on l'assagista va fer gravar les seues dilectes màximes en grec i en llatí. La biblioteca de Montaigne, completament buida de llibres, és la més fascinant del món.

El món, desordre gramatical

En l'estela de Bakewell, ara és el professor Antoine Compagnon qui acaba de triomfar al seu país –França– amb un manual titulat originalment *Un été avec Montaigne*. El volum aplega textos producte de la col·laboració de l'autor amb un programa de ràdio. Durant 40 dies, un intens estiu, Compagnon va alligonar els oients amb càpsules *montanyenques*. Hi va pintar un Montaigne precursor de Descartes, de la fenomenologia, del comunisme o de Freud, i va provar d'argumentar que l'escriptura, segons el mestre, és un bon remei contra l'angoixa i els dimonis interiors. L'home que parla obertament de sexe (al segle XVI!), que no se sent concernit pel discurs religiós, que dubta constantment i que considera que “la major part de les causes dels desordres del món són gramaticals” (¿no es converteix, per tant, també en precursor de la filosofia del llenguatge?) s'hi alça com un clàssic perfectament viu, més poderós i actual que mai.

Al final, la lectura intel·ligent de Compagnon serveix, si més no, per a recordar-nos la vigència d'un pensador que ho acaba resumint tot en una frase immortal: “*Et au plus eslevé throne du monde, si ne sommes assis que sus notre cul*” [“I al tron més elevat del món, no ens asseiem més que sobre el nostre cul”]. *Montaigne forever.* ♦♦

QUARANTA NITS AMB MONTAIGNE
ANTOINE COMPAGNON
BLACKIEBOOKS
TRAD. JORDI MARTÍN LLORET
174 PÀG. / 16,90 €

ELS CLÀSSICS

Estilistes de pedra picada

JORDI NOPCA

Jesús Moncada ha sigut un autor d'obra relativament breu, formada per sis llibres i estroncada per la mort prematura de l'autor el 2005, amb 64 anys. Conegut per una gran quantitat de lectors gràcies a *Camí de sirga*, la novel·la que va arribar el 1988 després de tres llibres de contes, Moncada va completar la producció novel·lística amb *La galeria de les estàtues* (1992) i *Estremida memòria* (1997), que segons Jordi Cornudella és la “culminació de l'art narratiu” de l'autor de Mequinensa. *Estremida memòria* explica els fets que van passar al poble on va néixer el 1941 a través de les vivències de set testimonis, oferint un mostrari d'històries que apel·len al dia a dia mequinensà amb una llengua esplendorosa, gens excessiva i treballada fins al punt que flueix amb agilitat (però sense perdre precisió). Moncada comparteix la força estilística amb Joaquim Ruyra, autor de *La parada* (1919), que reuneix, a més de la narració del títol, cinc peces més, entre les quals hi ha *La fi del món a Girona.* ♦♦

LA PARADA
JOAQUIM RUYRA
EDICIONS 62
206 PÀGINES

ESTREMIDA MEMÒRIA
JESÚS MONCADA
EDICIONS 62
312 PÀGINES /
AQUEST CAP DE
SETMANA, ELS DOS
LLIBRES PER
9,95 EUROS

L'APARADOR

ARA

FICCIÓ

Pluja sobre terra molla
MARIA CARME POBLET
Cossetània

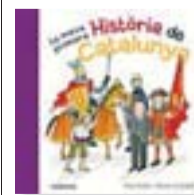
La primera novel·la de Maria Carme Poble connecta dues generacions, la d'una àvia i la d'una néta que no han tingut la vida fàcil a causa de la guerra. Per culpa del conflicte bèl·lic han experimentat la pèrdua de persones estimades, el desengany amorós i la malaltia. La sensibilitat artística de la protagonista es veurà beneficiada pel retorn al lloc on va néixer, l'Espluga de Francolí. Amb el llibre, Poble ha guanyat el 30è Premi de Narrativa Ribera d'Ebre.

L'endemà
ISONA PASSOLA
Ara Llibres

NO-FICCIÓ

A principis del mes de setembre, Isona Passola va estrenar la pel·lícula *L'endemà*, en què combina entrevistes amb una cinquantena de professionals destacats de diversos àmbits i una trama de ficció, tot al voltant de la possible Catalunya independent del futur. El llibre inclou les reflexions de tots els participants al film: hi ha, entre altres, Germà Bel, Carles Duarte, Modest Guinjoan, Miquel de Palol, Clara Ponsatí i Vicenç Villatoro.

La meva primera...
TONI SOLER
La Galera

INFANTIL

Toni Soler i Roser Calafell fan un equip –el primer com a escriptor, la segona com a il·lustradora– per explicar la història de Catalunya a nens i nenes. El llibre està dividit en quinze capítols, des de la fundació pirinenca fins al debat sobre el futur. Enmig hi queden el llegat ibèric i romà, la presència àrab, Jaume I, la revolta dels segadors, la rendició de l'11 de setembre del 1714, el passat industrial, la Guerra Civil, la dictadura i el retorn a la democràcia.